וְהָכָא – מה שאמרה המשנה 'אחד אומר נטמאת, ושנים אומרים לא נטמאת, היתה שותה', **בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן דַּאֲתַאי אִשָּׁה מֵעִיקָּרָא** – שאשה היא שבאה ראשונה ואמרה 'נטמאת', ולכן הולכים אחר רוב דעות של הפסולים ומקבלים את עדות השנים, **וְתָרְצָה לְרַבֵּי נְחֶמְיָה הָכִי** – ה'איכא דאמרי' יפרשו את דברי רבי נחמיה לפי דעתם כך, **רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר, כָּל מָקוֹם שֶׁהֶאֱמִינָה תּוֹרָה עֵד אֶחָד, הַלֵּךְ אַחַר רוֹב דֵּעוֹת, וְעָשׂוּ שְׁתֵּי נָשִׁים בְּאִשָּׁה אַחַת, כְּשֵׁנֵי אֲנָשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד**, דהיינו דוקא כשגם העד הראשון היה אשה או עד פסול אחר מקבלים את עדותן של שתי הנשים, **אֲבָל שְׁתֵּי נָשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד** הכשר לעדות, **כִּי פַּלְגָא וּפַלְגָא דְּמֵי**, כלומר, כל אחת מעדויות אלו נחשבת כאילו היא של עד אחד, ואין הולכים אחר רוב דעות.

הגמרא שבה לדון בגוף תירוצו של רבי חייא, ששני המקרים האחרונים במשנה עוסקים בפסולי עדות, ומקשה על כך הגמרא, **וְתַרְתֵּי** – שתי המקרים שאמרנו שעוסקים **בְּפִסּוּלֵי עֵדוּת, לָמָּה לִי**, הרי כדי לומר שהולכים בפסולים אחר הרוב היה מספיק למשנה להביא דוגמא אחת. מתרצת הגמרא, **מַהוּ דְּתֵימָא, כִּי אֲזִלִינַן בָּתַר** – מה שהולכים אחר **רוֹב דֵּיעוֹת** נאמר רק **לְחוּמְרָא** – אם לפי רוב הדעות יש להקל מעליה שלא תשתה, כגון כששתים אומרות 'נטמאת' ועד אחד אומר 'לא נטמאת', אולי בזה **לָא אָזְלִינַן** אחר רוב דעות, אלא נשאיר את הענין בספק בגלל שהיתה הכחשה כל שהיא, ותשתה, **קָא מַשְׁמַע לָן** שהולכים גם במקרה כזה אחר רוב דעות, ואינה שותה, כי הדין נאמר בין לחומרא ובין לקולא.

הדרן עלך מי שקינא

אלו נאמרין פרק שביעי

משנה. דברים **אֵלּוּ נֶאֱמָרִין בְּכָל לָשׁוֹן** – בכל שפה, ואין צריך לאומרם בלשון הקודש, **פָּרָשַׁת סוֹטָה** – מה שאומר הכהן לסוטה, כמפורש בפסוקים, "והשביע אותה הכהן ואמר אל האשה, אם לא שכב וכו'", ואינו צריך לומר לה כדרך שכתוב בלשון הקודש, אלא אפילו בשפה אחרת. **וְוִידּוּי מַעֲשֵׂר**, שמצווה להתוודות בפסח של שנה רביעית ושביעית של מחזור השמיטה, שאז הזמן שחייב להוציא ולבער מן הבית את כל מעשרותיו של גידולי קרקע ולעשות בכל אחד כדינו, ואחר כך אומר הוידוי 'ביערתי הקודש מן הבית וכו'' הכתוב בתורה, ויכול לאמרו בכל שפה, ואין אומרים שהכתוב חייבו לומר דווקא בלשון זו הכתובה. **קְרִיַּת שְׁמַע, וּתְפִלָּה, וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן, וּשְׁבוּעַת הָעֵדוּת** – אם חבירו ביקש שיעיד עבורו בתביעת ממון שתבע בבית דין, ונשבע בשקר שאינו יודע עדות זו, או שהלה השביעו שיעיד עבורו וכפר בשקר שאינו יודע, חייב קרבן 'עולה ויורד' האמור בפרשה, גם אם השבועה נאמרה בכל לשון. **וּשְׁבוּעַת הַפִּיקָדוֹן** – שכפר לחבירו על תביעת פיקדון או ממון ונשבע על כך בשקר, או שהשביעו התובע וכפר בשקר, מתחייב קרבן 'אשם גזילות' האמור בפרשה, גם אם השבועה נאמרה בכל לשון. ואף בדברים שנסדר ונכתב מצוות דיבורם בתורה, אין צריך לאומרם בלשון הקודש, כפי שלומדת הגמרא על פי הנאמר בהם.

וְאֵלּוּ נֶאֱמָרִין דווקא **בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ**, ואינם נלמדים מהדברים הקודמים לאומרם בכל לשון, משום שנכתב בהם לימוד לעכב שלא לומר אותם בלשונות אחרים, **מִקְרָא בִּיכּוּרִים** – הקריאה של 'ארמי עובד אבי וגו'' שהמביא ביכורים צריך לקרוא. **וַחֲלִיצָה** – כל סדר האמירות הכתוב בפרשת חליצת יבמה. **בְּרָכוֹת וּקְלָלוֹת** שאמרן יהושע וישראל בהר גריזים והר עיבל כמו שנצטוו בתורה. **בִּרְכַּת כֹּהֲנִים** – נשיאת כפיים. **וּבִרְכַּת כֹּהֵן גָּדוֹל** ביום הכיפורים אחר עבודת היום שלפני ולפנים בקודש הקדשים, שאז היה קורא בתורה את פרשת העבודה ומברך עליה שמונה ברכות. **וּפָרָשַׁת הַמֶּלֶךְ** – פרשת 'הקהל', שהמלך היה קורא בספר דברים על בימת עץ בעזרה בסוכות שאחר השמיטה. **וּפָרָשַׁת עֶגְלָה עֲרוּפָה** – מה שאומרים הזקנים והכהנים כשנמצא חלל שלא נודע מי היכהו אחרי שעורפים את העגלה, כמו שכתוב, 'וענו ואמרו, ידינו לא שפכו את הדם הזה וגו'. **וּמְשׁוּחַ מִלְחָמָה כְּשָׁעָה שֶׁמְּדַבֵּר אֶל הָעָם** – הדברים שהכהן שנמשח לכך אומר אל העם הקרבים למלחמה, כמו שכתוב 'ואמר אליהם, שמע ישראל, אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם, אל ירך לבבכם וגו'".

מכאן עד סוף המסכת הולכת המשנה ומבארת את הפרטים שנזכרו. **מִקְרָא בִּיכּוּרִים בֵּיצַד** – דהיינו מנין שצריך לאומרו בלשון הקודש. שנאמר בפרשת הביכורים, 'וְעָנִית וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ', **וּלְהַלָּן** בברכות וקללות שבהר גריזים והר עיבל **הוּא אוֹמֵר, 'וְעָנוּ הַלְוִיִּם וְאָמְרוּ'**, מזה שנאמר בשניהם עניה ואמירה דורשים גזירה שוה, **מָה לְהַלָּן** הברכות והקללות היו דווקא **בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ** כפי שדורשת הגמרא, **אַף כָּאן** בפרשת ביכורים, **בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ.**

חֲלִיצָה כֵּיצַד – מנין שצריכה להיות בלשון הקודש. מבארת המשנה, נאמר בחליצה, 'וְעָנְתָה וְאָמְרָה', **וּלְהַלָּן** בברכות וקללות שבהר גריזים והר עיבל **הוּא אוֹמֵר, 'וְעָנוּ הַלְוִיִּם וְאָמְרוּ'**, לומדים בזה גזירה שוה, **מָה לְהַלָּן**, בברכות וקללות **בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, אַף כָּאן**, בחליצה **בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר**, אין צורך ללמוד זאת מגזירה שוה, שמהפסוק עצמו שנאמר בחליצה נלמד הדבר, שכתוב 'וְעָנְתָה וְאָמְרָה כָּכָה', שמשמע, **עַד שֶׁתֹּאמַר בְּלָשׁוֹן הַזֶּה** – שבלשון הזה שכתוב צריכה היא לומר, בלשון הקודש.

בְּרָכוֹת וּקְלָלוֹת שבהר גריזים והר עיבל, **כֵּיצַד** היה הדבר. **כֵּיוָן שֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן** בכניסתם לארץ, **וּבָאוּ אֶל הַר גְּרִיזִים וְאֶל הַר עֵיבָל שֶׁבְּשׁוֹמְרוֹן, שֶׁבְּצַד שְׁכֶם, שֶׁבְּאֵצֶל** – על יד **אַלּוֹנֵי מוֹרֶה**, ואנו למדים שהרים אלו זהו מיקומם, **שֶׁנֶּאֱמַר** "ונתתה את הברכה על הר גרזים ואת הקללה על הר עיבל, **הֲלֹא הֵמָּה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְגוֹ'** אצל אלוני מורה", **וְלִהַלָּן הוּא אוֹמֵר**, "**וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ עַד מְקוֹם שְׁכֶם, עַד אֵלוֹן מוֹרֶה**", **מָה אֵלּוֹן מוֹרֶה הָאָמוּר לְהַלָּן** לגבי אברהם, נתפרש שהוא על יד **שְׁכֶם, אַף אֵלּוֹן מוֹרֶה הָאָמוּר כָּאן**, הרי הוא על יד **שְׁכֶם. שִׁשָּׁה שְׁבָטִים עָלוּ לְרֹאשׁ הַר עֵיבָל, וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהָאָרוֹן עוֹמְדִים לְמַטָּה בָּאֶמְצַע**, בין שני ההרים, **הַכֹּהֲנִים מַקִּיפִין אֶת הָאָרוֹן, וְהַלְוִיִּם אֶת הַכֹּהֲנִים, וְכָל יִשְׂרָאֵל מִכָּאן וּמִכָּאן** על ההרים, **שֶׁנֶּאֱמַר** "וְכָל יִשְׂרָאֵל וּזְקֵנָיו וְשׁוֹטְרָיו וְשׁוֹפְטָיו עוֹמְדִים מִזֶּה וּמִזֶּה לָאָרוֹן וְגוֹ'". **הָפְכוּ** הלוים את **פְּנֵיהֶם כְּלַפֵּי הַר גְּרִיזִים, וּפָתְחוּ בִּבְרָכָה**, "**בָּרוּךְ הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסֵּכָה**", **וְאֵלּוּ** שבהר גריזים **וְאֵלּוּ** שבהר עיבל **עוֹנִין אָמֵן.** ואז **הָפְכוּ** הלוים את **פְּנֵיהֶם כְּלַפֵּי הַר עֵיבָל, וּפָתְחוּ בִּקְלָלָה**, "**אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסֵּכָה**", **וְאֵלּוּ וְאֵלּוּ עוֹנִין אָמֵן**, וכך היו עושים גם בשאר הברכות והקללות, **עַד שֶׁגְּמָרִין בִּרְכוֹת וּקְלָלוֹת** שנאמרו שם. **וְאַחַר כָּךְ הֵבִיאוּ אֶת הָאֲבָנִים** שנטלו מן הירדן כדי לעשות את ציווי התורה, לבנות מזבח בהר עיבל ולכתוב על האבנים 'את כל דברי התורה וגו' באר היטב', **וּבָנוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ, וְסִדּוּהוּ בְּסִיד, וְכָתְבוּ עָלָיו אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בִּשְׁבָעִים לְשׁוֹן**, כל שפה בכתבה ובלשונה, **שֶׁנֶּאֱמַר** 'בַּאֵר הֵיטֵב', **וְנָטְלוּ אֶת הָאֲבָנִים** – פירקו את המזבח אחרי שגם העלו בו עולות ושלמים, כמו שציוותה תורה 'והעלית עליו עולות וגו', ולקחו את אבניו כדי להקימם במקום שילינו באותו לילה, כפי שציווה ה' ליהושע לעשות, **וּבָאוּ**

וְלָנוּ בִּמְקוֹמָן, בבית מלונם בגילגל, והקימו שם את האבנים.
גמרא. הגמרא מביאה את הדרשות לדברים שנאמרים בכל לשון.
שנינו במשנה שפָּרָשַׁת סוֹטָה נאמרת בכל לשון, מבררת הגמרא,
מְנָלָן – מהיכן לומדים זאת. ומשיבה, דִּכְתִיב, 'וְאָמַר הַמְּהַן לָאִשָּׁה',
ודורשים מזה בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁהוּא אוֹמֵר.
אגב מה שלמדנו שהאשה צריכה להבין את דברי הכהן, מביאה
הגמרא את הברייתא הבאה, תָּנוּ רַבָּנָן, מַשְׁמִיעִין אוֹתָהּ בְּכָל לָשׁוֹן
שֶׁהִיא שׁוֹמַעַת – מסבירים לסוטה בשפה שהיא מבינה, את הדברים
הבאים, עַל מָה הִיא שׁוֹתָה, וּבַמֶּה הִיא שׁוֹתָה, עַל מָה נִּטְמֵאת,
וּבַמֶּה הִיא נִּטְמֵאת. ומפרשת הברייתא, עַל מָה – בגלל מה הִיא
שׁוֹתָה, עַל עֶסְקֵי קִינּוּי וּסְתִירָה, דהיינו שמסבירים לה, מה גרם לך
להגיע לכך שמשקים אותך, פריצותך, שקינא לך בעלך ונסתרת, היא
שהביאה אותך לזה. וּבַמֶּה הִיא שׁוֹתָה, בְּמֵקְיָדָה שֶׁל חֶרֶשׂ –
מסבירים לה שישקוה בכוס של חרס, שהוא כלי מאוס. עוד מסבירים
לה עַל מָה נִּטְמֵאת – שאם אכן נטמאה, מה הביאה לידי כך, עַל
עֶסְקֵי שְׂחוֹק וִילָדוּת – קלות ראש. וכל ההסבר הזה נועד בשביל
שיקחו הנשים מוסר שלא יקלו ראשן עם האנשים כדי שלא יגיעו על
ידי זה לעונש הכתוב בסוטה שנטמאה, שנאמר בה 'וצבתה בטנה
ונפלה ירכה'. וממשיכה הברייתא לבאר, וּבַמֶּה הִיא נִּטְמֵאת, בְּשׁוֹגֵג
אוֹ בְּמֵזִיד, בְּאוֹנֶס [אוֹ] בְּרָצוֹן – מסבירים לה מהלכות המים
המארררים, שבאיזה אופן הם יבדקו אותה, רק אם נטמאה במזיד
וברצון, אבל אם היתה שוגגת, כגון שאמרו לה שמת בעלה, והיא
חשבה שאינה אשת איש, או אם היתה אנוסה, לא יבדקוה המים.
וְכָל כָּךְ לָמָּה – מדוע מרחיבים לה גם בהלכות אלו, הסיבה היא,
שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא לַעַז עַל מַיִם הַמָּרִים, שאם נטמאה באונס או בשוגג,
וישקוה, ותראה שהמים לא בדקוה, שלא תהא סבורה, אילו נטמאתי
במזיד גם כן לא היו המים בודקים אותי.
שנינו במשנה שׁוִידּוּי מַעֲשֶׂר נאמר בכל לשון, מבררת הגמרא, מְנָלָן,
ומבארת, דִּכְתִיב, בוידוי מעשרות, 'וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בִּעַרְתִּי
הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת', וְלֵיכָּא 'אֲמִירָה' מִסּוֹטָה – דורשים גזירה שוה
של 'אמירה' 'אמירה' מפרשת סוטה שגם בה כתוב לשון 'אמירה',
שהפסוק בא להשוות את דין וידוי מעשר לזה של סוטה, שגם הוא
יכול להאמר בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁהוּא אוֹמֵר. שואלת הגמרא, אָמַר לֵיהּ
רַב זְבִיד לְאַבָּיֵי, וְלֵילַף 'אֲמִירָה' מִלּוּיִם – אולי נלמד גזירה שוה של
'אמירה' מהברכות וקללות שבהר גריזים והר עיבל שנאמר בהם
לשון 'אמירה', ונדרוש להיפך, מַה לְּהַלָּן בלוים, היה צריך לומר את
הברכות והקללות בְּלָשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, כפי שדורשת הגמרא לקמן, אַף
כָּאן בוידוי מעשר יהיה חייב לאומרו בְּלָשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ. ענה לו אביי,
דָּנִין אֲמִירָה גְּזֵירָתָא – לשון של 'אמירה' בלבד, מֵאֲמִירָה גְּזֵירָתָא
– מלשון של 'אמירה' בלבד, ולפיכך דורשים את דין וידוי מעשרות
מסוטה, שהרי בשניהם כתוב לשון של 'אמירה' בלבד, וְאֵין דָּנִין
אֲמִירָה גְּזֵירָתָא – לשון של 'אמירה' בלבד, מֵעֲנָיָה וַאֲמִירָה –
מלשון של ענייה ואמירה, ולכן לא דורשים את דין וידוי מעשרות,
שנאמר בו לשון של 'אמירה' בלבד, מפרשת הלוים שבה כתוב 'וענו
הלוים ואמרו'.
תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אוֹמֵר, אָדָם אוֹמֵר שִׁבְחוֹ בְּקוֹל נָמוּךְ,
וְגִנּוּתוֹ בְּקוֹל רָם, כלומר, ראוי שאדם המשבח את עצמו יאמר שבחו
בקול נמוך, ובשמגנה עצמו, יאמר את גנותו בקול רם. ומנין למדים
זאת, שֶׁשִּׁבְחוֹ בְּקוֹל נָמוּךְ לומדים מִן וִידּוּי הַמַּעֲשֵׂר, שאומר בו "לא
עברתי ממצותיך ולא שכחתי", דהיינו שבח עצמו, ואומרים אותו
בקול נמוך שהרי בוידוי מעשר לא כתוב לשון 'ענייה' לחייב אמירה
בקול רם. גְּנוּתוֹ בְּקוֹל רָם נלמד מִמִּקְרָא בִּיכּוּרִים שנאמר בו "ועונית
ואמרת וגו' ארמי עובד אבי וגו'", והיינו גנות, שמתוודים שאביהם
לבן הארמי היה רשע וביקש לעקור את הכל, וצריך לאומרו בקול רם
שנאמר 'ועונית', שהוא לשון הרמת קול. מקשה על כך הגמרא,
וְגִנּוּתוֹ, האם צריך לאומרו בְּקוֹל רָם, וְהָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי
שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי, מִפְּנֵי מָה תִּקְּנוּ שצריך אדם לומר את הַתְּפִלָּה
בְּלַחַשׁ, הסיבה היא, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְבַיֵּישׁ אֶת עוֹבְרֵי עֲבֵירָה המתוודים
בתפילתם על עבירות שבידם, והדבר נלמד מהתורה, שֶׁהֲרֵי לֹא חָלַק
הַכָּתוּב מָקוֹם בֵּין חַטָּאת לָעוֹלָה – לא קבע הכתוב לשחיטת חטאת
מקום נפרד לעצמו, אלא היא נשחטת היכן שנשחטת גם העולה, בצד
צפון של העזרה, כדי שלא יבינו הרואים שהיא חטאת ולא יתביישו
עוברי העבירה שהביאוה. נתבאר מזה, שאין לאדם לומר גנותו בקול
רם, ולפיכך הגמרא מתקנת את הדברים, לֹא תֵּימָא, גְּנוּתוֹ, שכן לא
על זה אמר רבי שמעון בן יוחאי שראוי לאומרו בקול, אֶלָּא אֵימָא,
צְעָרוֹ, רבי שמעון בן יוחאי התכוון שראוי לאדם לומר את צערו
בקול כדי שידעו עליו הרבים, ולמדים זאת ממקרא ביכורים, שאומר
'ארמי עובד אבי' בקול, משום שמזכיר שם צרות שעברו על ישראל
אצל לבן הארמי ובמצרים, כְּדִתַנְיָא כך גם בברייתא, שמזה שנאמר
במצורע 'וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא', כלומר, שהמצורע צריך להשמיע
שהוא טמא ויסורו מעליו, לומדים גם, שְׁצָרִיךְ לְהוֹדִיעַ צַעֲרוֹ לָרַבִּים,
וְרַבִּים מְבַקְּשִׁים עָלָיו רַחֲמִים, וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ בּוֹ דָּבָר מצער, צָרִיךְ
לְהוֹדִיעַ לָרַבִּים, וְרַבִּים מְבַקְּשִׁים עָלָיו רַחֲמִים.
גּוּפָא, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי, מִפְּנֵי מָה תִּיקְּנוּ
תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ, שֶׁלֹּא לְבַיֵּישׁ אֶת עוֹבְרֵי עֲבֵירָה, שֶׁהֲרֵי לֹא חָלַק
הַכָּתוּב מָקוֹם בֵּין חַטָּאת לָעוֹלָה. מקשה הגמרא, וְלֹא – וכי לא
עשתה תורה חילוק בין חטאת לעולה, וְהָא אִיכָּא חילוק בדיניהם
לגבי הזאת דָּמִים, שֶׁדַּם חַטָּאת ניתן לְמַעְלָה מחוט הסיקרא
שבמזבח, וְדַם עוֹלָה ניתן לְמַטָּה מחוט הסיקרא. מתרצת הגמרא,
הָתָם בהזאת דם החטאת, רק הַכֹּהֵן הזורק את הדם, הוּא דְּיָדַע,
וחוץ ממנו אין אחרים שיודעים שהיא חטאת, וממילא אין החוטא
מתבייש. הגמרא שבה ומקשה, וְהָאֵיכָּא – הרי יש סימן אם זו חטאת
או עולה, שהרי חַטָּאת באה רק נְקֵבָה, ואילו קרבן עוֹלָה יכול
להיות רק זָכָר, אם כן הרואים ידעו שזו חטאת, למרות שנשחטת
במקום שנשחטת גם העולה. מתרצת הגמרא, הָתָם מְיַסְּרָא בְּאַלְיָה
– הנקבות של הנקבה מכוסה על יד הזנב, ולכן לא ניכר שזו חטאת.
שואלת הגמרא, תֵּינַח בַּבָּשָׂה, שיש לה זנב, אבל אם הביא שְׂעִירָה
לחטאת שאין לה זנב, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר. עונה הגמרא, הָתָם, אֵיהוּ
דְּקָא מְיַסְּרִיף נַפָּשֵׁיהּ – במקרה כזה, שהביא שעירה לחטאת, הרי
שהוא זה שמבייש את עצמו, דְּאִיבָּעֵי לֵיהּ לְאַיְתוֹיֵי כַּבָּשָׂה, וְקָא
מַיְיתֵי שְׂעִירָה – שהיה צריך להביא כבשה אילו רצה שלא
להתבייש, ובמקום זה הביא שעירה. שואלת הגמרא, חַטָּאת
דַּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים – שמביא מי שנכשל בשוגג בעבודת כוכבים, דִּלְאו
סַגִּי דִּלָּאו שְׂעִירָה – שאי אפשר שלא להביא שעירה, שהרי נאמר
בה "עז בת שנתה", מַאי אִיכָּא לְמֵימַר, הרי רואים שהתורה לא
דאגה שלא לבייש את עובר העבירה. עונה הגמרא, הָתָם בחטאת
על עבודה זרה, נִיכְפִּיף וְנֵיזִיל, כִּי הֵיכִי דְּנִכַּפַּר לֵיהּ – כאן באמת
הטיל עליו הכתוב שיתבייש, כדי שתהא לו כפרה מעבירה גדולה כזו.
שנינו במשנה, קְרִיַּת שְׁמַע נאמרת בכל לשון, מבררת הגמרא, מְנָלָן.
ומבארת, דִּכְתִיב, "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל", ודורשים מזה, שניתן לומר בְּכָל
לָשׁוֹן שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ.
מביאה הגמרא מחלוקת בזה, תָּנוּ רַבָּנָן, קְרִיַּת שְׁמַע ניתן לקרא
אותה רק כִּבְתָבָהּ, ולא בשפות אחרות, דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים
אוֹמְרִים, בְּכָל לָשׁוֹן. מבארת הגמרא מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי, אָמַר קְרָא
בפרשת 'ואתחנן', "וְהָיוּ הדברים האלה וגו'", משמע שֶׁבַּהֲוָיָיתָן יִהְו
– דברי הקריאת שמע צריכים להיות כמו שהם, ולא בשפה אחרת.
וְרַבָּנָן דורשים, אָמַר קְרָא, 'שְׁמַע', משמע בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ.
שואלת הגמרא, וְרַבָּנָן נַמִּי, הָא כְּתִיב 'וְהָיוּ', ומדוע אינם לומדים
מזה כדברי רבי, לקרוא קריאת שמע בהוויתה בלשון הקודש.
מתרצת הגמרא, הַהוּא – הם דורשים את הפסוק ההוא לדין אחר,

המשך בעמוד רד

שֶׁלֹּא יְקָרֶאנָּה לְמַפְרֵעַ, כלומר בסדר הפוך מהסוף להתחלה, שאינו יוצא ידי חובה אם לא קרא לפי הסדר הכתוב. שואלת הגמרא, **וְרַבִּי, שֶׁלֹּא יְקָרֶאנָּה לְמַפְרֵעַ, מְנָלֵיהּ** – מהיכן הוא לומד דין זה. עונה הגמרא, **נַפְקָא לֵיהּ** – הוא דורש זאת **מִ'הַדְּבָרִים' 'הַדְּבָרִים',** שהיה מספיק לכתוב 'והיו דברים האלה' בלי ה"א, ונאמר 'הדברים', ללמד שלא יקרא בסדר הפוך. ומבארת הגמרא, **וְרַבָּנָן,** שדרשו שלא יקרא למפרע מ'והיו', ולא דרשו זאת מ'הדברים' כמו רבי, כי **'הַדְּבָרִים' 'הַדְּבָרִים' לֹא מַשְׁמַע לְהוּ** שזה ייתור הניתן לדורשו. שואלת הגמרא, **וְרַבִּי נַמִּי, הָכְתִיב 'שְׁמַע',** ומדוע אינו דורש מזה שאפשר לקרוא בכל לשון שאתה שומע, כחכמים. עונה הגמרא, **הַהוּא,** המילה 'שמע', **מַיְּתְרֵי לֵיהּ** רבי לדרשה אחרת, שבקריאת שמע צריך **לְהַשְׁמִיעַ לְאָזְנֵיהּ מַה שֶּׁאַתָּה מוֹצִיא מִפִּיהּ.** ומבארת הגמרא, **וְרַבָּנָן** שדרשו מ'שמע', לקרוא בכל לשון שאתה שומע, ולא דרשו מכך שצריך להשמיע לאזניו, **סָבְרֵי לָהּ כְּמַאן דְּאָמַר הַקּוֹרֵא אֶת שְׁמַע וְלֹא הִשְׁמִיעַ לְאָזְנוֹ יָצָא.**

הגמרא מבררת אם מחלוקת רבי וחכמים תלויה בעניין אחר. **לֵימָא** – האם נאמר שקָסָבַר **רַבִּי,**